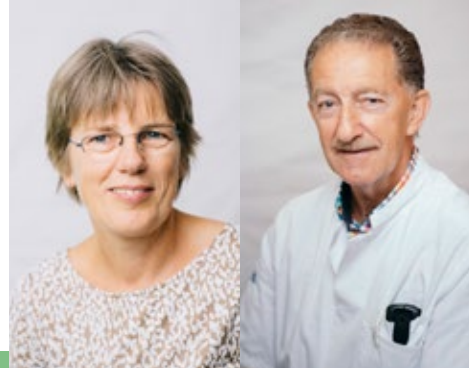

Praat op tijd met de dokter over uw levenseinde

Tips en besprekpunten om het gesprek met uw dokter goed te laten verlopen

Praten over sterven is niet altijd makkelijk. Zowel patiënten als dokters vinden het vaak een moeilijk onderwerp. Toch is het heel belangrijk om op tijd met uw dokter te praten over uw wensen en verwachtingen rond uw levenseinde. Zo kunt u ervoor zorgen dat u in het laatste deel van uw leven de zorg krijgt die bij u past.

Wat kunt u bespreken?

U kunt het gesprek beginnen met te vertellen waarom het juist nu belangrijk voor u is om over uw levenseinde te praten. Ook kunt u vertellen hoe u zich voelt, of u pijn of andere klachten heeft, en waarover u zorgen en vragen heeft. Daarnaast zal uw arts u waarschijnlijk enkele vragen stellen. Hieronder vindt u een aantal vragen die u kunnen helpen om uw situatie en wensen duidelijk te maken. Ook staan er vragen bij die u zelf aan uw dokter kunt stellen. Denk hier van tevoren alvast over na. Dat helpt om het gesprek te voeren.

Hoe gaat het nu met u?

- ▶ Hoe voelt u zich?
- ▶ Waarom is het gesprek juist nu belangrijk voor u?
- ▶ Heeft u pijn of andere klachten?
- ▶ Wat kunt u door uw ziekte niet meer doen en wat nog wel?
- ▶ Waar beleeft u (nog) plezier aan?

Hoe denkt uw arts over uw situatie en vooruitzichten?

- ▶ Hoe verwacht de arts dat uw ziekte zal verlopen?
- ▶ Welke klachten kunt u verwachten?
- ▶ Wat kunt u zelf doen om uw klachten te verminderen?
- ▶ Wat kan de arts doen om uw klachten te verminderen?
- ▶ Hoe denkt de arts dat u zich zult voelen in de komende tijd?
- ▶ Welke psychische spanningen kunt u krijgen? Wat kan de arts doen om deze te verminderen?
- ▶ Wat kan de arts zeggen over hoe lang u nog te leven heeft?

Waar maakt u zich zorgen over?

- ▶ Voor welk lijden bent u bang?
- ▶ Waarom bent u daar bang voor?
- ▶ Heeft u dit lijden meegemaakt in uw eigen omgeving?
- ▶ Wat wilt u beslist niet meemaken? Waarom is dat zo?
- ▶ Wat vindt u (nog) belangrijk om te doen zodat u gerust afscheid kunt nemen?

Welke behandelingen zijn mogelijk, en welke niet?

- ▶ Stel dat de dokter u niet meer kan behandelen om te genezen: wat gebeurt er dan met u? Wat merkt u ervan?
- ▶ Welke behandelingen zijn er nog om ervoor te zorgen dat u langer blijft leven?
- ▶ Welke behandelingen zijn er om ervoor te zorgen dat u minder pijn of andere klachten heeft?
- ▶ Wat kan uw arts bereiken met deze behandelingen? En hoe snel kan dat gaan?
- ▶ Wat zijn de voor- en nadelen van deze behandelingen? Hoe verwacht de arts dat deze behandelingen voor u zullen verlopen?
- ▶ Zijn er in uw situatie behandelingen die medisch gezien op een gegeven moment geen zin meer hebben? Welke behandelingen zijn dat? En hoe komt dat?
- ▶ Wat gebeurt er als u niet meer zelf kunt eten en drinken? Krijgt u dan een infuus en sondevoeding? Wat zijn de voor- en nadelen daarvan?
- ▶ Wat gebeurt er als u zelf zou stoppen met eten en drinken?

Waar wilt u sterven?

- ▶ Op welke plek wilt u het liefst sterven? Thuis, in de instelling waar u nu verblijft, in het ziekenhuis of bijvoorbeeld in een hospice?
- ▶ Is het in uw situatie mogelijk om thuis te sterven? Wat moet er geregeld worden? En wie regelt dat?
- ▶ Is er volgens uw arts een kans dat u wordt opgenomen in een ziekenhuis, verpleeghuis of hospice?
- ▶ Als u naar een hospice wilt, wat moet u daar dan voor regelen?

Tips om het gesprek goed te laten verlopen

- ▶ Gebruikt de dokter woorden die u niet begrijpt? Vraag dan om uitleg.
- ▶ Controleer tijdens het gesprek af en toe of u de dokter goed heeft begrepen. Dit kunt u bijvoorbeeld doen door in eigen woorden na te vertellen wat de dokter heeft gezegd. Of vraag de dokter zelf om het gesprek samen te vatten.
- ▶ Controleer of de dokter u begrepen heeft door daar af en toe naar te vragen.
- ▶ Maak aantekeningen tijdens het gesprek of vraag vooraf of u het gesprek mag opnemen.
- ▶ Vraag uw arts of hij aantekeningen wil maken voor in uw medisch dossier. Ook voor later is dit heel belangrijk. Want misschien moeten andere behandelaars ook deze informatie krijgen. Bijvoorbeeld de artsen op de huisartsenpost en in het ziekenhuis, of de specialist ouderengeneeskunde.

Meer informatie en tips vindt u in het e-book 'Praat op tijd over uw levenseinde'. Gratis te bekijken en ook te downloaden in eenvoudig te printen pdf op knmg.nl/praten-over-levenseinde.